

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-10-20
Besvaras senast
2020-11-10

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:69 Oskuldsintyg och så kallade oskuldsoperationer

I två program i P1:s *Människor och tro* uppmärksammades nyligen bland annat hur olika religiösa samfund legitimerar så kallade oskuldsintyg. Föreställningar om kvinnors oskuld och kyskhet är kärnan i den hederskultur som det svenska samhället måste bekämpa. I dessa äldre patriarkala föreställningar måste en flicka som gifts bort vara oskuld, vilket anses bevisas genom samlag på bröllopsnatten då hennes ”mödomshinna” spräcks och hon börjar blöda. Det är mot bakgrund av dessa ovetenskapliga föreställningar som det inom en hederskultur finns krav på utfärdade oskuldsintyg från läkare. Det är också i denna kontext som flickor och kvinnor sökt hjälp med så kallade oskuldsoperationer (hymenoperationer), det vill säga kirurgiska ingrepp som åstadkommer en blödning vid samlag.

TV4:s program *Kalla fakta* kunde 2015 visa att svenska läkare utfärdat ”oskuldsintyg”. I den debatt som följde klargjorde Socialstyrelsen att sådana intyg var olagliga. Att tvinga någon till en läkarundersökning strider mot svensk lag, och de upprättade intygen bryter också mot patientsäkerhetslagens krav om att all hälso- och sjukvård ska bedrivas utifrån ”vetenskap och beprövad erfarenhet”. Socialstyrelsen kunde därför i ett särskilt utlåtande konstatera följande: ”Eftersom det inte är möjligt att medicinskt utreda om någon är oskuld är det inte förenligt med den bestämmelsen att genomföra sådana undersökningar och utfärda intyg.”

Att svenska sjukvård bidragit till såväl utfärdandet av oskuldsintyg som genomförandet av så kallade hymenoperationer konstateras också i handledningen *Att möta patienter som söker för oro kring oskuld och heder* som Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) tog fram till hälso- och sjukvården 2011 på regeringens uppdrag. Experterna pekade i sina slutsatser på att det saknades kunskaper om omfattningen av utfärdade hymenoperationer men också otydlighet i riktlinjer och lagstiftning. Här konstaterades också att ”kvinnor som begär hymenoperation gör det för rädsla på grund av konsekvenserna av att inte blöda vid kommande samlag”.

I arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV) har riksdagen under se senaste åren beslutat om ny lagstiftning. Det handlar bland annat om särskilda bestämmelser mot tvångsäktenskap, vilseledande till äktenskapsresa och barnäktenskapsbrott. En särskild straffskärpningsgrund har införts för brott som begås utifrån hedersmotiv, och nyligen presenterades ett utredningsförslag om

att införa en särskild brottsrubricering om hedersbrott i brottsbalken. Den nya lagstiftningen har förenklat arbetet mot hedersrelaterad brottslighet. Det borde vara en angelägenhet för regeringen och riksdagen att oskuldsintyg, så kallade oskuldsoperationer och balkongflickor ingår under brottsrubricering så att samma tydlighet ska råda i dessa frågor.

Regeringen borde därför tillsätta en utredning om hur utbredda fenomen som oskuldsintyg och så kallade mödomshinneoperationer/hymenoperationer är inom svensk sjuvård (såväl privat som offentlig). Denna utredning bör också ges i uppdrag att tydliggöra riktlinjer till hälso- och sjukvården som bland annat innebär att läkare som utfärdar sådana intyg och genomför sådana kirurgiska ingrepp ska kunna förlora sin läkarlegitimation. I såväl hedersrubriceringen som i den föreslagna utredningen ska också förslag läggas fram om straffrättsliga lagändringar som drabbar alla de som tvingar någon att genomgå oskuldskontroller och så kallade oskuldsoperationer. Redan nu måste regeringen ge besked om att religiösa samfund och andra organisationer som stöder dessa inskränkningar i den grundlagsbefästa personliga friheten inte ska tilldelas några offentliga medel.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga socialminister Lena Hallengren:

1. Anser regeringen att det bör tillsättas en särskild utredning enligt de direktiv som beskrivits ovan?
2. Vilka åtgärder har regeringen i övrigt vidtagit, och avser regeringen att vidta, för att motverka utfärdandet av oskuldsintyg och genomförandet av så kallade oskuldsoperationer?

.....
Amineh Kakabaveh (-)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders